

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סדר נזיקין | מסכת סנהדרין פ"ד-צ'
פרשת בראשית | י"ח-כ"ד בתשרי (8-14 לאוקטובר)

חג סוכות שמח!

דף פ"ד: עבודת הכהנים בבית המקדש

הכהנים הם אלו הראויים לעבוד בבית המקדש, אולם לא כל הכהנים כשרים לעבודה. בדרך זה לומדים דברים אחדים הפוסלים כהנים לעבודה: **כהן ששער ראשו מגודל פרע וכהן שהוא שתי - פסולים לעבודה. גם כהן טמא או כהן שאינו לבוש בכל ארבעת בגדי הכהונה - פסולים לעבודה.** כהן נוסף הפסול לעבודה הוא **כהן אונן**. "אונן" הוא כינוי של צער ואכלות. כיום שמות לאדם אחד משמעת קרוכין, הוא מכונה "אונן". כהן אונן שעבד בבית המקדש, עבודתו פסולה. בהלכה זו יש חידוש, כי רק כהן הדיוט אינו עובד כשהוא אונן אכל גדול עובד אפילו באיננות. אכן כשנפטר נדב ואכיהוא כיום הקמת המשכן, אכיהם, אהרון הכהן, המשיך בעבודת הכהונה מפני שהוא היה כהן גדול ורק אחיהם, אלעזר ואיתמר, שהיו "כהני הדיוט", חדלו מן העבודה.

דף פ"ה: "מלאכה שאינה צריכה לגופה"

ישנן שלושים ותשע מלאכות שאסור לעשות בשבת, למשל, חרישה, קצירה, תפירה, הוצאה מרשות לרשות, ועוד. העושה מלאכה בשבת כשונג מתחייב קרבן חטאת. כיום יש אופנים שהעושה מלאכה אינו מתחייב בקרבן, מפני שאינו עובר איסור דאורייתא, כגון, מי שעושה מלאכה של קלקול - פטור. לדוגמה: הקורע או שורף בגדים, המשבר כלים וכיוצא בדרך. בדרך זה לומדים כי **לדעת רבי שמעון גם העושה "מלאכה שאינה צריכה לגופה" אינו עובר איסור תורה אלא על איסור דרבנן בלבד.**

מה היא "מלאכה שאינה צריכה לגופה"? **מלאכה שאינה נעשית מפני שצרכים אותה אלא היא נועדה לסלק דבר מפריע, למשל מי שיש לו בבית דבר מעלה צחנה, והרים מפריע לו, והוא מעביר אותו מרשות היחיד לרשות הרבים - פטור, מפני שלא נזקק לכך שהחפץ ישהה ברשות הרבים, אלא רק רצה לסלקו מביתו.**

מן התלמוד

סדר נזיקין,
מסכת סנהדרין, דף פ"ט

"ויאמר ה' מי יפקה את אחאב ויעל ויפול ברמות גלעד... ויצא הרוח ויעמוד לפני ה'... מאי רוח? אמר רבי יוחנן: רוחו של נבות הזירעאלי"

אחריא - אחר
דילמא - שמא

הסבר: בספר מלכים מסופר על הרוח שפיתחה את נביאי השקר של אחאב, כדי לגרום לו לעלות למלחמה ברמות גלעד ולפול שם בקרב. חז"ל אומרים שזו היתה רוחו של נבות הזירעאלי, שנרצח בפקודתה של איזבל אשת אחאב, כדי שאחאב יוכל לרשת את כרמו.

מתולדותיו

ד"ר חיים יזרעאלי

תרנ"א-תרפ"ט, 1891-1929

ד"ר חיים יזרעאלי ז"ל היה רופא המושבה באר טוביה ונרצח בה במאורעות תרפ"ט.

יזרעאלי נולד במינסק, למד בישיבת טלז ולאחר מכן למד רפואה בברלין.

במלחמת העולם הראשונה שירת כרופא צבאי בצבא הרוסי. **בשנת תרפ"ב (1922) עלה לארץ וישב בתחילה ברמלה, ולאחר מכן בקהילה היהודית הקטנה בעזה, שם טיפל ביהודים ובערבים. בהמשך עבר לבאר טוביה, שהייתה המושבה היהודית הסמוכה ביותר לעזה, ונחשב ל"מוכתר" הבלתי רשמי שלה.** לפני מאורעות תרפ"ט שררו יחסים טובים בין אנשי באר טוביה לערבים בסביבה, אולם בזמן המאורעות תקף המון ערבי את המושבה. ד"ר יזרעאלי נהרג מפגיעת כדור תוך כדי הגנה על התושבים שהתכבדו ברפת ונקבר בבית העלמין של היישוב.

♥ | על המפה

באר טוביה

באר טוביה היא מושבה במישור החוף הדרומי, ממערב לקריית מלאכי. המושבה הוקמה בערב יום הכיפורים תרמ"ט (1889) על אדמות שרכש הברון רוטשילד. בתחילה נקראה המושבה קסטינה, על שם הכפר הערבי הסמוך, אך בהמשך הוחלט לקרוא לה באר טוביה, על שם באר מים שהייתה במקום ונקראה בערבית ביר-א-תעביה. **היישוב ננטש בעקבות התנכלויות הערבים והוקם מחדש כמה שנים אחר כך. במאורעות תרפ"ט ננטשה באר טוביה לאחר התקפת הערבים על היישוב, שבה נהרג ד"ר יזרעאלי, והוקמה בשלישית בשנת תר"צ (1930) על ידי אנשי השומר.** כיום גרים בבאר טוביה קרוב ל-1,000 תושבים, והרפת היא הענף המרכזי ביישוב.

באר טוביה, לפני 1899 (Wikipedia)

🔵 דף פ"ו: לשכת הגזית

בחצר בית המקדש ובהר הבית היו מעין חדרים ששימשו ליעודים שונים. אחד החדרים הללו כונה "לשכת הגזית". לשכת הגזית הייתה בניה חציה בשטח העזרה - חצר בית המקדש, וחציה בהר הבית. **לשכת הגזית שימשה בעיקר כמקום מושב הסנהדרין.** על כך נאמר (דברים): **"ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם ודרשתי והגידו לי את דבר המשפט... מן המקום ההוא אשר יבחר ה' - מבית המקדש. בעת שהסנהדרין דנים הם היו יושבים, ומאחר שאסור לשבת בבית המקדש הם היו יושבים בחלק של לשכת הגזית שהיה כמוקם בהר הבית. בספר הכוזרי נאמר שנישבת הסנהדרין בבית המקדש הקנתה סיעה משמים לפסקיהם.** **בלשכת הגזית היו עורכים גם את הגורלות על עבודות הכהונה עליהם למדנו במסכת יומא, וגם היו מתפללים בה חלק מתפילת שחרית בעת הקרבת קרבן התמיד.**

🟠 דף פ"ז: טומאת מצורע

מי שיש לו נגע צרעת, צריך ללכת לכהן ולהראות לו את הנגע. הכהן בודק אם הנגע הזה הוא צרעת או לא, כי בפרכת "תזריע" כתוב מה הם הסימנים המדויקים של צרעת. אם הכהן רואה שיש לו צרעת, הוא אומר לו: **"טמא"**, ומיד האיש נהיה טמא בטומאת צרעת. **מאותו רגע הוא צריך לשבת מחוץ לחומת העיר עד שיתרפא מצרעתו, ואם הוא רואה משהו, הוא צריך להודיע לו שהוא טמא, כדי שיהיה ולא יגע בו.** ה"חינוך" (מצוה קס"ט) מסביר, כי מי שיש לו נגע צרעת אינו הולך לרופא אלא לכהן, כדי שיקרא הוא יבין שהנגע הגיע אליו מפני שעבר עבירות וכדי שהנגע יסור ממנו הוא צריך לחזור בתשובה. הוא יושב מחוץ לעיר בגפו, מהרהר בתשובה, ואז הקב"ה מרפא אותו מן הצרעת.

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

דף פ"ח: מצות שכחה

ישנן שלוש מצוות הנוהגות בעת הקציר והקטיף: "לקט", "שכחה", "פאה". בהגיע עת קצירת התבואה, יוצאים הקוצרים אל השדות עם מגל וקוצרים את התבואה. בידם האחת הם אווזים קבוצת חטים ואת ידם השנייה הם מניפים עם המגל וקוצרים את התבואה. מפעם לפעם הם קושרים יחד קבוצות שיבולים ומניחים אותם על הקרקע. אלה הם "עומרים". בסוף היום השדה מלא עומרים-עומרים, ועתה עובדים בכל השדה ומלקטים את העומרים כדי להביאם אל הגורן. **אם בסוף היום, כשאוספים את העומרים, המלקט דילג על עומר אחד ושכח לאספו - עליו לקיים מצות שכחה. אסור לו לחזור לאסוף את העומר שהוא שכח, אלא ישאיר אותו לעניים.**

דף פ"ט: עקדת יצחק

כשהתורה מתחילה לספר על עקדת יצחק היא פותחת בפסוק "ויהי **אחר הדברים האלה** והאלקים נסה את אברהם...". בדף זה **התלמוד מסביר מה הפונה "אחר הדברים האלה"** - **אחר אילו דברים?** מסופר בתלמוד שאברהם אבינו עשה סעודה גדולה כשנולד יצחק. בא השטן וקטרג לפני הקב"ה: אברהם עושה סעודה כה גדולה והוא לא הקריב כל קרבן לפניו, אפילו לא גזל אחד! אמר הקב"ה לשטן: אל תקטרג על אברהם שהרי את הסעודה כולה הוא עושה לרגל שמחתו ביצחק, ואפילו אם אומר לו להקריב את יצחק, הוא יעלה אותו לקרבן. **מפני הדברים האלה ניסה הקב"ה את אברהם ואמר לו לעקוד את יצחק.** רבי לוי הסביר זאת באופן אחר: ישמעאל התפאר לפני יצחק שהוא נימול בגיל שלוש עשרה שנה כשזכר היה גדול והוא הסכים לכה. אמר לו יצחק: מה אתה מתפאר? אם אצטרך למסור את כל גופי להקב"ה, אני אקסור בשמחה - **אחר הדברים הללו שבין יצחק לישמעאל, הקב"ה הורה לאברהם לעקוד את יצחק.**

דף צ': חלק לעולם הבא

הפרק האחד עשר של מסכת סנהדרין מכונה "חלק" והוא עוסק בעיקר בדברי אגדה מענייני ימות המשיח, תחית המתים והעולם הבא. בתחילת הפרק נאמר שצדור כלל לכל אדם מישראל יש חלק לעולם הבא, אפילו לרשעים, פרט לאנשים אחרים: הכופר בכך שהתורה ניתנה מן השמים, הכופר בתחית המתים, מי שאינו מאמין בה' ועוד. המשנה מפרטת אנשים מסוימים שאין להם חלק לעולם הבא, ביניהם: ירבעם בן נבט שחטא והחטיא את עם ישראל בעבודה זרה. כלעם בן בעור; שאף על פי שגם לחסידי אומות העולם יש חלק לעולם הבא, וכלעם היה נביא, מכל מקום מאחר שהיה רשע אין לו חלק לעולם הבא.

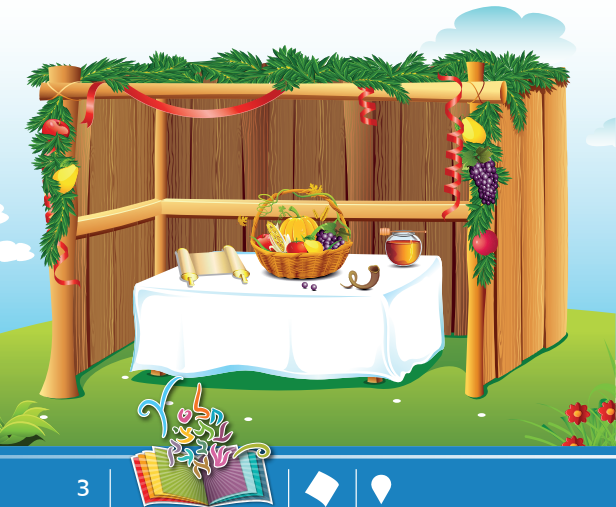
★ | מן ההיסטוריה

הסליק בבאר טוביה

בשנת תרצ"ז (1937) החליטו תושבי באר טוביה להקים מבנים ציבוריים חדשים ביישוב. במהלך הבנייה הוחלט להקים בסביבת בית העם סליק שימשם לאחסון נסתר של כלי נשק ותחמושת. באותה תקופה סבלו התושבים מהתקפות הערבים, והחוק הבריטי אסר עליהם להחזיק נשק, ולכן נאלצו להסתיר את כלי נשקם בדרכים יצירתיות. **הסליק הסודי הוקם בתחתית חדר השירותים של המבנה, מתחת לתא השירותים האמצעי. בסליק הוטמנו עשרות כלי נשק, תחמושת כדורים וחומרי נפץ, בהם השתמשו מדי פעם להגנת היישוב.** לאחר כחצי שנה גילה אחד מהנערים ביישוב את מקום הסליק, ומחשש שיתפרסם הדבר הועברו כלי הנשק והתחמושת למקום אחר והסליק ננטש.

קוביית הסליק של באר טוביה (אפי אליאן | Wikipedia)

שאלת השבוע

התשובות לשאלות נמצאות בעלון זה

1. מהי "מלאכה שאינה צריכה לגופה"?
2. כיצד מקיימים את מצות שכתה?
3. מי ישבו בלשכת הגזית, מדוע הם ישבו דווקא שם, ומה הם עשו שם?

את התשובה יש לשלוח במייל לכתובת:
talmudisraeli@medison.co.il

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית*
והזוכה בה יזכה בטאבלט איכותי או בסט ספרים
של התלמוד הישראלי (לפי בחירתכם).
הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו
בדף הפייסבוק של התלמוד הישראלי.

*בפיקוח רואה חשבון

חידות!

1. איזו מצווה מקיימים דווקא כאשר שוכחים אותה?

2. באיזו באר גר ד"ר יזרעאלי?

3. איזה חלק לא קיבלו ירבעם בן נבט ובלעם בן בעור?

4. מי החביא כלי נשק מתחת לשירותים?

70 שנה למדינת ישראל

1956/תשי"ו

מבצע קדש

מבצע קדש, המכונה גם "מלחמת סיני", היה מלחמה קצרה שהתקיימה בין ישראל למצרים בשנת 1956. צרפת ובריטניה לחצו על ישראל לתקוף את מצרים, כדי שתהיה להן עילה לכבוש את סביבות תעלת סואץ ולשמור על מעמדה הבינלאומי. המבצע נפתח בהצנחת גדוד צנחנים באזור מעבר המיתלה. המבצע נמשך שמונה ימים, ובמהלכו כבש צה"ל את חצי האי סיני, השמיד תשתיות צבאיות רבות ופגע בצבא המצרי. לאחר סיום

המלחמה פינתה ישראל את כל השטח שנכבש. כתוצאה ממבצע קדש הוכטח חופש השיט במפרץ אילת, הוסר האיום מצד הצבא המצרי והמסתננים על הגבול הדרומי, ומעמדה הצבאי של ישראל התחזק בעיני העולם.

צנחנים ישראלים בהתארגנות לאחר הצניחה במעבר המיתלה (אברהם רדי Wikipedia)

דבר תורה לשולחן שבת

אחד הפסוקים המרכזיים בפרשת בראשית הוא הפסוק המדבר על יצירת האדם: **"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדִמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ בְּדִגְתַּי הַיָּם וּבַעֲוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ."**

מהעובדה שהקב"ה השתמש במילה **"נַעֲשֶׂה"** בלשון רבים ולא במילה **"נַעֲשֶׂה"** בלשון יחיד, למד רש"י על גודלה של מידת הענווה: **"ענוותנותו של הקב"ה למדנו מכאן, לפי שהאדם הוא בדמות המלאכים ויתקנאו בו, לפיכך נמלך בהן, וכשהוא דן את המלכים הוא נמלך בפמליא שלו... לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומדת ענוה, שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן..."**

ה"כלי יקר" מביא את דברי הרמב"ן שכתב בשם רבי דוד קמחי שהקב"ה אמר לארץ **"נַעֲשֶׂה"** - אני ואתה, כי הארץ נתנה יכול חומרה כמו שנתנה לשאר בעלי חיים, והקב"ה נתן בו החלק הרוחני. **"בצלמנו כדמותנו"** - היינו שידמה האדם לשניהם - בגופו לארץ

